

LỢI ÍCH CỦA KIỂM TOÁN HỢP TÁC XÃ

ThS. VŨ THỊ BÍCH QUỲNH

Kiểm toán hợp tác xã là một trong những loại hình dịch vụ đặc thù dành riêng cho khu vực hợp tác xã. Hiện tại, ở Việt Nam chưa có qui định về kiểm toán hợp tác xã (lưu ý người đọc cần phân biệt kiểm toán hợp tác xã chứ không phải là kiểm toán đối với hợp tác xã). Tuy nhiên trong những năm qua, Liên minh hợp tác xã Việt Nam đã có một số hoạt động nghiên cứu về kiểm toán hợp tác xã và đưa ra các nội dung thuộc kiểm toán hợp tác xã bao gồm:

- Kiểm toán kinh tế, kiểm toán về tổ chức quản lý và điều hành hợp tác xã
- Tư vấn hỗ trợ các hợp tác xã khắc phục các sai phạm, thiếu sót phát hiện ra trong quá trình kiểm toán và các tư vấn khác.

Như vậy, mục tiêu của kiểm toán hợp tác xã là giúp các hợp tác xã thực hiện đúng các qui định của Luật hợp tác xã, các qui định về quản lý tài chính, chế độ kế toán hiện hành, tránh các sai phạm và ngăn ngừa rủi ro trong quá trình hoạt động, thông qua đó, bảo vệ

lợi ích của xã viên, nâng cao uy tín của hợp tác xã, củng cố tinh thần đoàn kết trong phong trào phát triển hợp tác xã. Nội dung của kiểm toán hợp tác xã không chỉ giới hạn trong các vấn đề về tài chính và dịch vụ tài chính mà bao gồm cả kiểm toán điều hành của Ban quản trị, Chủ nhiệm hợp tác xã, Ban kiểm soát hợp tác xã và các hoạt động sản xuất kinh doanh, hoạt động quản lý trong hợp tác xã. Ý nghĩa và lợi ích của công tác kiểm toán thể hiện ở các mặt:

- Kiểm toán hợp tác xã là rất cần thiết vì nếu không có kiểm toán thì bản thân từng hợp tác xã không có điều kiện và khả năng thấy hết được hoạt động của hợp tác xã có phù hợp với các qui định của pháp luật hay chưa, báo cáo tài chính được lập có khách quan, trung thực và hợp lý hay chưa? Yêu cầu này lại càng trở nên bức bách nhất là trong tình hình hiện nay trình độ của các cán bộ quản lý hợp tác xã còn chưa cao, thiếu và yếu về kinh nghiệm tổ chức điều hành sản xuất kinh doanh. Hệ

thống tài liệu sổ sách của hợp tác xã chưa được quản lý theo đúng luật định, bản thân hợp tác xã cũng không nắm được đầy đủ các qui phạm pháp luật, không biết việc đang làm là đúng hay sai và căn cứ vào đâu.

- Kiểm toán hợp tác xã luôn đi kèm với nội dung tư vấn. Thông qua thời gian làm việc với hợp tác xã, tổ chức kiểm toán và kiểm toán viên ngoài việc xác định tính đúng đắn trong tổ chức điều hành sản xuất còn giúp hợp tác xã thấy được những nguy cơ vi phạm từ đó tư vấn, hướng dẫn hợp tác xã làm thế nào để khắc phục những sai phạm, ngăn ngừa các rủi ro và tiêu cực xảy ra. Đây cũng là sự khác biệt cơ bản giữa kiểm toán hợp tác xã và kiểm toán độc lập. Tính đặc thù của kiểm toán hợp tác xã cũng chính là nội dung này, bởi nguyên tắc cơ bản nhất của hợp tác xã là tự chủ, tự quản và tự chịu trách nhiệm. Tổ chức kiểm toán hợp tác xã khi thực hiện kiểm toán sẽ hướng đến đảm bảo các nguyên tắc này, như vậy sẽ thực sự tác động vào quá trình phát triển hợp tác xã, giúp hợp tác xã tăng cường công tác quản lý và điều hành sản xuất kinh doanh.

- Kiểm toán hợp tác xã là một dịch vụ đặc biệt, là công cụ trợ giúp và tạo sự gắn kết giữa xã viên và hợp tác xã. Hợp tác xã là tổ chức kinh tế của nhiều người có

cùng nguyện vọng, muốn cùng nhau hoạt động, cùng nhau phát triển kinh tế. Do tính chất đặc thù là mỗi xã viên đều có quyền biểu quyết ngang nhau, không lệ thuộc vào số vốn góp nhiều hay ít nên sự minh bạch, công khai về tài chính góp phần liên kết mọi xã viên lại với nhau, tạo niềm tin của xã viên đối với Ban quản trị và là nhân tố quyết định đến sự tồn tại và phát triển của hợp tác xã.

- Kiểm toán hợp tác xã là một công cụ hữu hiệu để bảo vệ lợi ích của xã viên. Những hợp tác xã được hình thành trên cơ sở phục vụ xã viên, vì lợi ích xã viên thực sự thì chắc chắn sẽ thấy được lợi ích mà kiểm toán hợp tác xã mang lại. Những hợp tác xã hình thức, không đảm bảo lợi ích của xã viên hoặc tổ chức hợp tác xã trá hình sẽ e ngại kiểm toán hợp tác xã vì kiểm toán là công cụ để thực hiện công khai, minh bạch và dân chủ về tài chính.

- Kiểm toán hợp tác xã là công cụ trợ giúp hợp tác xã về các mặt: tổ chức, quản lý theo đúng các qui định của pháp luật, bảo vệ lợi ích của xã viên, tạo niềm tin của xã viên đối với hợp tác xã, chính những xã viên này sẽ marketing trực tiếp giúp nâng cao vị thế của hợp tác xã, giúp hợp tác xã tránh được những rủi ro về thất thoát tài sản, hạch toán đúng, kịp

thời, cải thiện các điều kiện kinh doanh.

- Kiểm toán hợp tác xã cũng góp phần hỗ trợ Ban kiểm soát trong việc thực hiện các chức năng nhiệm vụ được Đại hội xã viên giao.

Trên thế giới, đã có rất nhiều nước ban hành qui định về kiểm toán hợp tác xã, mỗi nước đều áp dụng một cách khác nhau. Có nhiều nước coi kiểm toán hợp tác xã là chìa khóa của sự thành công và tồn tại của hợp tác xã, cũng có nước chỉ áp dụng kiểm toán hợp tác xã ở mức độ giới hạn. Song hầu hết các nước đều khẳng định lợi ích và sự tồn tại khách quan của kiểm toán hợp tác xã. Chẳng hạn như, Luật hợp tác xã Thái Lan qui định kiểm toán hợp tác xã là bắt buộc đối với tất cả các hợp tác xã. Cộng hòa liên bang Đức cũng qui định các hợp tác xã phải được kiểm toán tối thiểu 2 năm một lần, đối với các hợp tác xã có số vốn từ 2 triệu EURO trở lên phải thực hiện kiểm toán hàng năm. Và thực tế cho thấy, hầu hết các hợp tác xã được kiểm toán đều phát huy hiệu quả. Trong tương lai gần, Việt Nam nên sớm nghiên cứu và triển khai áp dụng, nếu làm tốt sẽ giúp các Hợp tác xã sớm củng cố và nâng cao hiệu quả hoạt động của mình vì kiểm toán luôn đi kèm với dịch vụ tư vấn và hỗ trợ cho các hợp tác xã. Các hợp tác xã

cũng sử dụng dịch vụ kiểm toán hợp tác xã trên cơ sở yêu cầu khách quan và thấy được lợi ích mà kiểm toán hợp tác xã mang lại.

Tài liệu tham khảo:

1. *Cẩm nang nghiệp vụ tài chính kế toán dùng cho bồi dưỡng kế toán trưởng và chủ nhiệm hợp tác xã, 2009, Nhà xuất bản Lao động – Xã hội.*

2. *Hội thảo giới thiệu kinh nghiệm kiểm toán hợp tác xã của CHLB Đức www.baotayninh.vn*

3. *Ban kiểm toán hợp tác xã ở Thái Lan www.mpi.gov.vn*

4. *Nghiên cứu khoa học của Vụ Hợp tác xã về bản chất của hợp tác xã www.mpi.gov.vn*